

NIEUWSBRIEF

Maandelijkse uitgave, editie november 2023

Nieuws van de Stichting

- **'Institutionele beleggers: gedraag je als echte 'stewards' en gebruik je invloed om de duurzaamheids-transitie te realiseren!'**

“Het kapitaal stuurt mede de wereld. Money talks! Pensioenfondsen hebben met hun grote hoeveelheid belegd pensioenvermogen een enorme invloed en zelfs macht. Gebruik die dan ook om de duurzaamheidstransitie te realiseren”. Deze boodschap hield Feike Sijbesma, onder meer president-commissaris van Philips, de deelnemers van Eumedion voor tijdens het op 1 november jl. gehouden jubileumsymposium van Eumedion. Het symposium had als titel ‘De veranderde opvattingen over corporate governance en duurzaamheid’ en stond in het teken van 25 jaar Eumedion en 20 jaar Corporate Governance Code. Naast Feike Sijbesma spraken Richard Blickman (bestuursvoorzitter BE Semiconductor Industries), Laura van Geest (bestuursvoorzitter AFM), Jaap Winter (hoogleraar ondernemingsrecht) en Manuel Isaza (BlackRock) het publiek toe. Uit alle bijdragen van de sprekers klonk de wens door dat institutionele beleggers zich gaan opstellen als echte ‘stewards’ van de beursondernemingen. Echte ‘stewardship’ gaat uit niet uit van tegengestelde belangen tussen ondernemingen en aandeelhouders, maar van collectieve belangen, samenwerking, vertrouwen, gedeelde verantwoordelijkheid, commitment en gezamenlijke waarden. Dit biedt zowel de mogelijkheid om gezamenlijk de grote maatschappelijke uitdagingen van dit moment aan te pakken die ook tot een continue aanpassing van het verdienmodel van beursondernemingen noodzakelijk zijn. De bijdragen sloten daarmee naadloos aan op één van de rode draden in de tijdens het

symposium gepresenteerde jubileumbundel van Eumedion, namelijk de trend naar de ‘vermaatschappelijking’ van zowel de beursvennootschappen als institutionele beleggers en de vraag of deze parallelle ontwikkeling zal leiden tot een ‘stewardship owned governance model’. Een model dat minder is gericht op monitoring en sanctionering en veel meer op vertrouwen, intrinsieke waardesystemen en morele drijfveren. Het eerste exemplaar van het boek werd tijdens het symposium door Eumedion-directeur Rients Abma aan Pauline van der Meer Mohr overhandigd, de voorzitter van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code die de laatste herziening van de Code doorvoerde. Een uitgebreid verslag van het symposium (met ‘doorlinks’ naar de presentaties en de speeches) is te vinden op de Eumedion-website: <https://bit.ly/3QpaOHd>.

Uit het bestuur

- Tijdens zijn vergadering van 9 november jl. besprak het **Dagelijks bestuur** onder meer het conceptbeleidsplan 2024, de conceptbegroting 2024 en het auditplan.

Activiteiten Commissies

- De **Verslaggevings- en auditcommissie** vergaderde op 2 november jl. onder meer over de ontwikkelingen binnen de speciale werkgroep van ‘schrappende partijen van de Corporate Governance Code’ die een codebepaling betreffende een ‘Verklaring Omtrent Risicobeheersing’ (VOR) opstelt. Daarnaast besprak de commissie de conceptreactie op de IAASB-consultatie over een ontwerpstandaard voor de assurance op de door ondernemingen gepubliceerde duurzaamheidsinformatie.

- De **Juridische Commissie** besprak tijdens haar vergadering van 16 november jl. onder meer de conceptreactie op de SFDR-review en de ontwikkelingen betreffende de CSRD-implementatie.
- De **Beleggingscommissie** vergaderde op 23 november jl. onder meer over het voorstel tot herziening van het Eumedion Handboek Corporate Governance, de conceptreactie op de SFDR Review en de voorstellen tot aanpassing van het uitvoeringsreglement van de Beleggingscommissie. Daarnaast besprak de commissie de trends uit de vele consultaties over de aanpassingen van het beloningsbeleid van diverse beursondernemingen.
- De **Onderzoekscommissie** keek tijdens haar vergadering van 30 november jl. onder meer terug op het Eumedion-jubileumsymposium en de totstandkoming van de Eumedion-jubileumbundel. Daarnaast werd een onderzoeksvoorstel over de effectiviteit van (onder meer) Eumedion besproken.

Komende activiteiten

- **13 december 2023, Vergadering Algemeen bestuur.** Op de agenda staan o.a. de bespreking van het Eumedion Beleidsplan 2024 en van de begroting 2024 en de vaststelling van de 2024-versie van het Eumedion Handboek Corporate Governance.
- **13 december 2023, vanaf 16.00 uur, Deelnemersvergadering.** Op de agenda staan o.a. de goedkeuring van het Eumedion-beleidsplan 2024 en van de -begroting 2024.

Nieuws uit Den Haag

- **Kabinet wil lagere drempels voor aandeelhouders om enquêteprocedure te starten**
Aandeelhouders van alle Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen kunnen in de toekomst relatief gemakkelijk een enquêtezaak bij de Ondernemingskamer (OK) entameren. Zij hoeven straks nog maar 1% van het geplaatste kapitaal te representeren of aandelen te houden met een totale beurswaarde van € 20 miljoen. Een voorstel met deze strekking is

opgenomen in het op 13 november jl. bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel aanpassing geschillenregeling en verduidelijking ontvankelijkheidseisen enquêteprocedure. Het wetsvoorstel is een lang gekoesterde wens van Eumedion. Momenteel moeten aandeelhouders van zogenoemde kleine beursgenoteerde ondernemingen nog 10% van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen of aandelen houden met een totale nominale waarde van ten minste € 225.000. Voor 'grote' beursgenoteerde ondernemingen gelden al de 1%- en 20 miljoen-drempels. De hoogte van het geplaatste kapitaal is leidend voor de bepaling of een onderneming als 'groot' of 'klein' wordt aangemerkt. De wetgever ging hierbij uit van de gedachte dat hoe hoger het geplaatste kapitaal is, hoe groter de onderneming is en hoe lager de toegangsdrempels tot de OK voor aandeelhouders moeten zijn. Maar omdat in het recente verleden een aantal beursgenoteerde ondernemingen is overgegaan tot een verlaging van de nominale waarde van hun aandelen tot € 0,01 (dat medebepalend is voor de hoogte van het geplaatste kapitaal) kwam dit uitgangspunt van de wetgever op losse schroeven te staan. Ondernemingen die in de economische werkelijkheid groot zijn, zoals Adyen, Ahold Delhaize, Signify, Ferrovial, Stellantis en Ferrari zijn door de lage nominale waarde van hun aandelen in de juridische werkelijkheid klein. Dit was niet de bedoeling van de wetgever, zo merkt demissionair minister Weerwind (Rechtsbescherming) in de memorie van toelichting op en zet dit met het wetsvoorstel nu weer recht. Door de recent gehouden verkiezingen is het nog niet bekend wanneer de Tweede Kamer inbreng op het wetsvoorstel zal leveren.

- **Minister Weerwind start consultatie over voorontwerp CSRD- implementatiebesluit**

De beursgenoteerde ondernemingen moeten hun duurzaamheidsverslag vanaf boekjaar 2024 opnemen in het bestuursverslag en wel in een als zodanig kenbaar onderdeel daarvan. Het is niet langer toegestaan om het duurzaamheidsverslag als een separaat verslag te hanteren. Dit staat in het voorontwerp van het implementatiebesluit

richtlijn duurzaamheidsrapportering (ook wel 'CSRD' genoemd) dat demissionair minister Weerwind (Rechtsbescherming) op 20 november jl. in consultatie heeft gebracht. Het voorgestelde CSRD-implementatiebesluit bevat de grondslag voor de verplichting voor (onder meer) alle beursgenoteerde ondernemingen om een duurzaamheidsverslag op te stellen aan de hand van uniforme, Europese rapportagestandaarden (de 'European Sustainability Reporting Standards'). In de ontwerpnota van toelichting schrijft de demissionaire minister expliciet dat pensioenfondsen op grond van het ontwerpbesluit niet verplicht zijn een duurzaamheidsverslag op te stellen. Beheerders van beleggingsinstellingen, beheerders van icbe's en beleggingsondernemingen die individuele vermogens beheren, vallen ook niet onder de reikwijdte van het ontwerpbesluit voor zover het gaat om beleggingen van hun klanten. Deze financiële ondernemingen kunnen wel onder de reikwijdte van het ontwerpbesluit vallen wanneer het gaat om beleggingen voor eigen rekening. Uit het ontwerpbesluit blijkt verder dat het kabinet gebruik maakt van de lidstaatoptie om de assuranceverklaring over het duurzaamheidsverslag verplicht onderdeel te laten zijn van de accountantsverklaring over de jaarrekening (wanneer de controle van de jaarrekening en de assurance van het duurzaamheidsverslag door dezelfde accountant worden uitgevoerd). Dit zorgt ervoor dat alle informatie omtrent de controle en het onderzoek van de accountant op één plek te vinden is en als zodanig herkenbaar is. Belanghebbenden hebben tot 18 december a.s. de tijd om op het consultatiedocument te reageren.

- **Kabinet: er zijn geen alternatieven voor de inkoopfaciliteit**

De afschaffing van de inkoopfaciliteit in de dividendbelasting brengt het risico met zich mee dat beursgenoteerde ondernemingen Nederland verlaten. Daarnaast bestaat er ook het risico dat Nederland bij de keuze van vestiging wordt overgeslagen en dat ondernemingen zich vestigen in een land waar inkoop van aandelen niet belast is met dividendbelasting. Er zijn geen goede alternatieven, anders dan het behoud van de inkoopfaciliteit, om de nadelige gevolgen

van de inkoopfaciliteit (volledig) te voorkomen; ook niet de invoering van een apart, laag belastingtarief van bijvoorbeeld 1%. Dit schrijft demissionair staatssecretaris Van Rij (Fiscaliteit en Belastingdienst) in zijn antwoorden van 17 november jl. op vragen van leden van de Eerste Kamer over het Belastingplan 2024. In oktober heeft de Tweede Kamer het Belastingplan 2024 geamendeerd om de zogenoemde inkoopfaciliteit per 1 januari 2025 te laten vervallen (zie Nieuwsbrief van oktober 2023). Beursgenoteerde ondernemingen hoeven dankzij deze faciliteit onder bepaalde voorwaarden momenteel geen dividendbelasting te betalen over de inkoop van eigen aandelen. De Tweede Kamer wil de opbrengsten uit hoofde van de afschaffing van de inkoopfaciliteit (die resulteert in een effectief belastingtarief van 17,65% op aandeleninkoop) onder meer aanwenden voor de verhoging van het wettelijk minimumloon. De senatoren van de BoerBurgerBeweging, de VVD en het CDA tonen zich in het verslag bij het Belastingplan 2024 kritisch over dit amendement. Het demissionaire kabinet is het daarmee eens. Het wijst erop dat in de ons omringende landen er in beginsel geen dividendbelasting over de aandeleninkoop wordt geheven dan wel dat er een ruime vrijstelling geldt voor beursgenoteerde ondernemingen. Dit kan, volgens het demissionaire kabinet, mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de beurswaardering van de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen in vergelijking met buitenlandse beursgenoteerde ondernemingen. Het kabinet denkt een "totaal gedrageseffect van 70%" zal optreden als de afschaffing van de inkoopfaciliteit doorgaat. Slechts een klein deel van de inkoop zal worden voortgezet en een deel zal worden vervangen door reguliere dividenduitkeringen, aldus de demissionair staatssecretaris. Het Belastingplan 2024 zal op 11 en 12 december a.s. door de Eerste Kamer plenair worden behandeld. Op 19 december a.s. is de stemming erover gepland.

- **Kwartiermakers: onvoldoende veranderingsbereidheid bij accountancysector**

De accountancysector heeft de afgelopen jaren onvoldoende voortgang geboekt om

zijn gezag en vertrouwen te herwinnen. De sector moet meer veranderingsbereidheid tonen en zijn zelfkritisch en zelfreinigend vermogen vergroten. Tot die conclusie komen de kwartiermakers toekomst accountancysector (Marlies de Vries en Chris Fonteijn) in hun slotrapportage 'Druk en tegendruk' die zij op 21 november jl. hebben aangeboden aan demissionair minister Kaag (Financiën). De kwartiermakers vinden dat accountants meer lef zouden moeten tonen om te experimenteren op het gebied van innovatie, fraude en continuïteit. De kwartiermakers stellen nadrukkelijk dat óók de gecontroleerde organisaties een rol en verantwoordelijkheid hebben bij de verbetering van de kwaliteit van de controle. Om die reden vinden zij een verplichtstelling van een verklaring omtrent risicobeheersing ('VOR') wenselijk. Een VOR verplicht ondernemingen ertoe om risico's te identificeren en maatregelen te nemen om die risico's te beheersen. Een speciale werkgroep van de schragende partijen van de Corporate Governance Code, waaronder Eumedion, werkt momenteel aan een dergelijke VOR. Daarnaast roepen de kwartiermakers de beursgenoteerde ondernemingen op om de accountant "ruimte" te geven in het uitoefenen van het spreekrecht op de aandeelhoudersvergadering (AVA). De kwartiermakers pleiten niet voor het opstellen van nog meer regels voor de accountants, wel voor meer en beter toezicht. Immers, het wetsvoorstel toekomst accountancysector moet nog bij de Tweede Kamer worden ingediend. Dit zal, volgens een begeleidend schrijven van minister Kaag, nog vóór het Kerstreces gebeuren. De kwartiermakers hopen dat de Tweede Kamer vervolgens vaart maakt met de aanneming van het wetsvoorstel en de druk op de sector houdt. In de tussentijd is volgens hen "waakzaamheid" vereist om te zorgen dat de kwaliteit van de accountantscontrole niet wordt geschaad. Demissionair minister Kaag hoopt nog voor het Kerstreces een appreciatie van de slotrapportage naar de Tweede Kamer te kunnen sturen.

Nieuws uit Brussel

- **ECB-president Lagarde: Europese Kapitaalmarktunie vergt 'single rule book' en één beurstoezichthouder**

Een Europese Kapitaalmarktunie (CMU) vergt de invoering van een 'single rule book' dat door een gemeenschappelijke toezichthouder wordt gehandhaafd. Dit heeft Christine Lagarde, president van de Europese Centrale Bank (ECB), op 17 november jl. gezegd tijdens het 'Frankfurt European Banking Congress'. In haar speech stelde de ECB-president dat de ontwikkeling van een echte CMU vanwege deglobalisering, demografie en decarbonisatie (afbouw van CO2 in de economie) een "onmisbaar project" is en dat daarin tot nu toe "geen vooruitgang" is geboekt. Door deze drie 'd's' staat Europa voor steeds groter wordende gemeenschappelijke uitdagingen die ook heel veel geld kosten. Alleen al voor de groene transitie is bijvoorbeeld tot 2030 elk jaar gemiddeld € 620 miljard aan extra investeringen nodig en nog eens € 125 miljard per jaar voor de digitale transitie. Volgens haar schiet het bestaande institutionele kader tekort om deze investeringen te financieren. Zo wijst zij er bijvoorbeeld op dat de Europese aandelenmarkt, hoewel minder dan de helft van de omvang van die in de Verenigde Staten, drie keer zoveel beursgroepen telt. En er zijn ongeveer 20 keer zoveel aanbieders van post-transactiediensten. Dit gaat volgens mevrouw Lagarde ten koste van de diepte en de liquiditeit van de markt. Zij vindt het daarom tijd voor een "kantiaanse verschuiving" door voor de ontwikkeling van de CMU over te stappen van een "bottom-upbenadering naar een top-downbenadering". Daarvoor is de oprichting van een "Europese SEC" nodig, bijvoorbeeld door de bevoegdheden van ESMA uit te breiden. "Zo'n instelling zou een breed mandaat moeten krijgen, met inbegrip van direct toezicht, om systeemrisico's van grote grensoverschrijdende ondernemingen en systeemrelevante marktinfrastructuren, zoals de centrale tegenpartijen in de EU, te beperken". Daarnaast is een gemeenschappelijk pakket regels nodig om een gelijk speelveld te creëren voor alle financiële marktpartijen. "Er wacht ons een enorme financieringsuitdaging, en het is tijd

voor actie. We moeten dus allemaal onze moed bij elkaar rapen en dit moment niet voorbij laten gaan”, zo besloot de ECB-president haar speech.

Ondernemingsnieuws

- **Brits Hof: ClientEarth niet bevoegd om afgeleide schadeactie in te stellen tegen Shell-bestuurders**

De internationale milieuorganisatie ClientEarth is niet bevoegd om een zgn. afgeleide schadeprocedure in te stellen tegen de huidige Shell-bestuurders. Dat heeft het Britse Hof van Beroep op 15 november jl. in hoger beroep bepaald in een door een aantal institutionele beleggers gesteunde zaak die ClientEarth had aangespannen tegen Shell en haar elf bestuurders, waaronder de Nederlanders Dick Boer en Bram Schot. ClientEarth was van mening dat de bestuurders van het olie- en gasbedrijf hebben nagelaten een klimaatstrategie vast te stellen en uit te voeren die daadwerkelijk in lijn is met de doelstelling van het Parijse Klimaatakkoord om de wereldwijde temperatuurstijging in 2050 tot minder dan 1,5°C te beperken. Volgens de milieuorganisatie zouden de Shell-bestuurders hiermee hun verplichtingen die zij op grond van het Britse vennootschapsrecht hebben, schenden. Net als eerder de High Court of England and Wales gaat nu ook het Hof van Beroep hier niet in mee. Het Hof van Beroep meent dat alhoewel Shell risico's loopt als gevolg van klimaatverandering, de rechter zich niet kan bemoeien met de afweging van de verschillende belangen die een bestuur van een onderneming met de omvang en complexiteit als Shell bij het vaststellen van de ondernemingsstrategie dient te maken. Bovendien heeft ClientEarth volgens het Hof van Beroep verzuimd om aan de hand van een deskundigenanalyse te weerleggen dat de belangenafweging door het bestuur van Shell onjuist was. De rechtszaak van ClientEarth tegen Shell is met de uitspraak van het Hof van Beroep ten einde.

- **AFC Ajax haalt voorstellen voor decharge van bestuur en RvC van AVA-agenda**

Het bestuur en de raad van commissarissen (RvC) van AFC Ajax hebben tien dagen voor de op 17 november jl. gehouden jaarlijkse AVA de agendapunten om het bestuur en de

RvC te dechargeren voor de uitvoering van hun taken over boekjaar 2022/23 van de agenda gehaald. Het besluit werd ingegeven door het nog lopende onafhankelijke externe onderzoek door een forensisch accountant naar mogelijke belangenverstrengeling bij voetbaltransacties van Ajax waar de voormalig bestuurder voetbalzaken Sven Mislintat bij betrokken was (zie Nieuwsbrief van september 2023). Aangezien de bevindingen en conclusies van dit onderzoek niet beschikbaar zouden zijn vóór de jaarvergadering, vonden het bestuur en de RvC van de Amsterdamse voetbalclub het ongepast om de AVA decharge te vragen. Het intrekken van de decharge-agendapunten betekent dat de onderneming de in boekjaar 2022/23 in functie zijnde bestuurders en commissarissen nog steeds kan aanspreken voor eventuele financiële schade voor de onderneming, ontstaan door ernstig verwijtbare handelingen in het desbetreffende boekjaar. Dat geldt dus ook voor de inmiddels afgetreden bestuursvoorzitter Edwin van de Sar en de afgetreden commissarissen Leen Meijaard, Pier Eringa, Ernst Ligthart, Peter Mensing en Jan van Halst (die nu bestuursvoorzitter a.i. is).

- **Kendrion selecteert Mazars als nieuwe externe accountant**

Mazars Accountants gaat vanaf boekjaar 2024 de jaarrekening van Kendrion controleren. Dat heeft de industrieel toeleverancier op 7 november jl. bekendgemaakt. Kendrion is hiermee na Fastned de tweede AScX-onderneming die een mid-tier accountantskantoor de controle-opdracht gunt. Snellaadbedrijf Fastned verruilde dit jaar Deloitte voor BDO Audit & Assurance; Kendrion verruult dus vanaf volgend boekjaar Deloitte voor een niet-BIG4-kantoor. Kendrion laat in het persbericht weten dat zij een uitgebreide selectieprocedure voor een nieuwe externe accountant heeft gevolgd, waarvoor “verschillende accountantskantoren” waren uitgenodigd. Kendrion heeft (nog) niet bekend gemaakt wie als ‘runner up’ uit de bus kwam. De benoeming van Mazars tot externe accountant moet nog worden bekrachtigd door de AVA die op 15 april 2024 plaatsvindt. Het is de bedoeling dat Mazars in ieder geval de komende drie jaar

de controle van de jaarrekening van Kendrion uitvoert.

- **HAL Holding verhuist hoofdkantoor van Curaçao naar Nederland**

HAL Holding is voornemens om haar hoofdkantoor per 1 april 2024 te verplaatsen van de Curaçaose hoofdstad Willemstad naar Rotterdam. Dit heeft de beursgenoteerde investeringsmaatschappij met substantiële aandelenbelangen in onder meer Vopak en SBM Offshore op 23 november jl. bekendgemaakt. “Mede gezien de omvang van de investeringen van HAL die zich in Nederland bevinden en/of worden geleid vanuit Nederland” wil HAL Holding haar organisatiestructuur hier beter op laten aansluiten. Een gevolg hiervan is dat HAL Holding met ingang van 1 april 2024 in Nederland onderworpen zal zijn aan vennootschapsbelasting (25,8%) en dat dividenden onderhevig zullen zijn aan Nederlandse dividendbelasting tegen een tarief van 15%. Dit tarief kan in bepaalde omstandigheden worden verminderd. Afhankelijk van hun specifieke omstandigheden kunnen aandeelhouders gerechtigd zijn tot een volledige of gedeeltelijke vermindering van de Nederlandse dividendbelasting. De aandeelhouders van HAL Trust (die alle aandelen van HAL Holding houdt) moeten nog goedkeuring geven aan het voorstel om de plaats van de feitelijke leiding naar Nederland te verplaatsen. Daartoe zal eind maart 2024 een BAVA worden gehouden. Aangezien de familie Van der Vorm ruim 68% van de stemrechten in HAL Trust houdt en met twee personen is vertegenwoordigd in de RvC van HAL Holding (Martijn als voorzitter en zijn neef Ole als ‘gewoon’ commissaris), is het aannemelijk dat de BAVA-goedkeuring zal worden verleend. Het is niet uitgesloten dat de verplaatsing van de feitelijke leiding mede is ingegeven door de recente maatschappelijke verontwaardiging over het belastingbeleid van HAL Holding.

Overige interessante zaken

- **NBA: accountant zou aanwezig moeten kunnen zijn bij pre-AVA-dialogen van aandeelhouders**

De externe accountant zou aanwezig moeten kunnen zijn bij de gesprekken die aandeelhouders in voorbereiding op de AVA

met de besturen van beursgenoteerde ondernemingen voeren. Op die manier kan de externe accountant vragen van aandeelhouders op de AVA beter beantwoorden. Dit is één van de stellingen die de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) opwerpt in haar op 14 november jl. gepubliceerd discussiedocument over de spanning tussen geheimhouding en transparantie van accountants. Het document is onderdeel van de al langer lopende NBA-veranderagenda audit. Aan de hand van elf stellingen wil de NBA bekijken of er een nieuwe balans kan ontstaan tussen enerzijds de wens tot meer transparantie door de accountant vanuit het maatschappelijk verkeer en anderzijds het belang van de gecontroleerde organisatie bij vertrouwelijkheid door de accountant. Zes van de elf stellingen hebben betrekking op transparantie op en rond de AVA. Naast de hiervoor genoemde stelling, verkent de NBA de wens om de presentatie van de accountant op de AVA openbaar te maken. Dit kan het beste gebeuren door de presentatie van de accountant op te nemen en te webcasten op de website van organisatie, aldus de NBA. Op die manier kunnen aandeelhouders en andere belanghebbenden de slidepresentatie van de accountant bekijken samen met de bijbehorende toelichting van de accountant. Hiervoor is het, volgens de NBA, wel nodig dat de Corporate Governance Code wordt aangepast. De NBA wil verder van belanghebbenden vernemen of de accountant in het openbaar zou moeten kunnen reageren op een persbericht van een beursgenoteerde onderneming dat betrekking heeft op de inhoud van de controleverklaring van de accountant. De stellingen sluiten aan bij de eerder door Eumedion geventileerde ideeën om de rol en de transparantie van externe accountants te versterken. Belanghebbenden hebben tot 22 december a.s. de tijd om op de stellingen te reageren.

- **AFM publiceert position paper voor het verbeteren van de SFDR**

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) wil drie ‘duurzaamheidslabels’ invoeren voor financiële producten: “transitie”, “duurzaam” en “duurzaam impact”. Deze labels moeten beleggers en klanten van vermogensbeheerders helpen te begrijpen

wat de verschillen zijn tussen de diverse soorten beleggingsproducten. Ook krijgen zij hiermee beter inzicht in hoe impact kan worden gemaakt. Aan elk label zijn specifieke minimale kwaliteits- en transparantievereisten gekoppeld, om zo het risico op 'greenwashing' te verkleinen. Dit voorstel is opgenomen in het op 2 november jl. door de AFM gepubliceerde position paper in het kader van de lopende consultatie van de Europese Commissie tot herziening van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Volgens de AFM zijn de huidige SFDR-informatievereisten over zogenoemde 'artikel 6, 8 en 9-beleggingsproducten' niet altijd gemakkelijk te begrijpen en te vergelijken, vooral niet voor particuliere beleggers. Het paper bevat daarom voorstellen om de vereisten beter te laten aansluiten bij wat consumenten begrijpen. De AFM vindt verder dat er een gelijk speelveld moet komen voor financiële producten op het gebied van duurzaamheidstransparantie, ongeacht de vraag of die producten wel of geen duurzame kenmerken hebben. Concreet stelt de AFM voor dat alle financiële producten over ten minste een beperkt aantal duurzaamheidsindicatoren moeten rapporteren, zodat de belangrijkste negatieve impact van ieder product inzichtelijk is voor beleggers en klanten. De AFM gaat graag het gesprek aan over de inhoud van haar paper.

- **Glass Lewis scherpt stembeleid t.a.v. AVA's van Nederlandse beursondernemingen aan**

Als een Nederlandse beursgenoteerde onderneming verzuimt om in het RvC-verslag het aanwezigheidspercentage van elke commissaris bij de RvC-vergaderingen te vermelden, dan zal stemadviesbureau Glass Lewis zijn klanten (institutionele beleggers) adviseren om tegen de (her)benoeming van de voorzitter van de governancecommissie (of een hiermee vergelijkbare commissie, zoals de selectie- en benoemingscommissie) te stemmen. Dit staat in het op 16 november jl. door Glass Lewis gepubliceerde geactualiseerde 'standaardstembeleid' voor de AVA's van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen die vanaf 1 januari 2024 worden gehouden. Glass Lewis gebruikt het

'standaardstembeleid' voor het formuleren van stemadviezen voor die klanten die niet een eigen stembeleid hebben. Volgens het op één na grootste stemadviesbureau ter wereld is een aanscherping van het stembeleid ten aanzien van het hiervoor genoemde onderwerp gerechtvaardigd, omdat het bijwonen van vergaderingen voor een commissaris een "kern-verantwoordelijkheid" is. Bovendien bevat de eind 2022 herziene Nederlandse Corporate Governance Code de bepaling dat het aanwezigheidspercentage per commissaris openbaar moet worden gemaakt. Het Amerikaanse stemadviesbureau verwacht verder van elke Nederlandse beursgenoteerde onderneming dat zij de samenstelling van de beloningsreferentiegroep openbaar maakt, alsmede de criteria op basis waarvan ondernemingen worden geselecteerd voor deze 'peer group'. RvC's gebruiken de beloningsreferentiegroep om de hoogte van de beloning van de bestuurders vast te stellen. In het 'overkoepelende stembeleid' voor continentaal-Europa heeft Glass Lewis nu de verwachting opgenomen dat in het beloningsbeleid van elke continentaal-Europese beursgenoteerde onderneming een richtlijn wordt opgenomen voor de opbouw van een aandelenbelang door bestuurders in de 'eigen' onderneming. Glass Lewis heeft in het 'standaardstembeleid' voor alle continentaal-Europese beursgenoteerde ondernemingen verder verduidelijkt dat wanneer de externe accountant de jaarrekening voorziet van een controleverklaring met een beperking, dit reden kan zijn om de institutionele beleggers te adviseren tegen de vaststelling van de jaarrekening te stemmen. 's Werelds grootste stemadviesbureau ISS heeft op 21 november jl. bekendgemaakt zijn 'standaardstembeleid' voor de 2024-AVA's van continentaal-Europese ondernemingen (inclusief Nederlandse ondernemingen) niet te zullen wijzigen.

- **FRC beperkt aantal voorstellen tot wijziging van Britse corporate governance code**

Slechts een klein aantal van de oorspronkelijke 18 voorstellen tot wijziging van de Britse corporate governance code zal de eindstreep halen. Dat heeft de Financial Reporting Council (FRC) – de

Britse toezichthouder op de naleving van de Britse corporate governance code – op 7 november jl. bekendgemaakt. De ‘afslanking’ van de voorstellen is mede ingegeven door het bredere, maatschappelijke debat dat momenteel in het Verenigd Koninkrijk wordt gevoerd om het concurrentievermogen van de Britse economie te versterken via het (onder meer) schrappen van allerlei rapportagelasten voor de Britse ondernemingen. Zo heeft de Britse regering de plannen om de wetgeving ten aanzien van de verslaggeving, audit en corporate governance aan te scherpen, in de ijskast gezet. De FRC ziet tegen deze achtergrond af van zijn voorstellen tot wijziging van de codebepalingen omtrent diversiteit, het aantal toegestane commissariaten, de werkzaamheden van de auditcommissie t.a.v. duurzaamheid en de dialogen tussen de bestuursvoorzitters (‘Chairs’) en aandeelhouders. Het enige majeure wijzigingsvoorstel dat de FRC wil handhaven, is de beoogde uitbreiding van de reikwijdte van de ‘in control’-verklaring van (uitsluitend) financiële verslaggevingsrisico’s naar (ook) operationele, compliance- en duurzaamheidsverslaggevingsrisico’s. Wel krijgen de Britse beursgenoteerde ondernemingen meer tijd om aan deze herziene codebepaling te voldoen. De FRC toonde in een op 16 november jl. gepubliceerd monitoring rapport over de toepassing van de Britse corporate governance code zijn ontevredenheid over het gebrek aan urgentie in de jaarverslagen om te rapporteren over de effectiviteit van de werking van en toezicht op de interne risicobeheersing- en controlesystemen. De FRC is voornemens om de herziene Britse corporate governance code in januari 2024 te publiceren. Daarna zal de toezichthouder het herzieningsproces van de Britse stewardship code starten.

- **Britse Investor Forum gaat op in een nieuw ‘Investor & Issuer Forum’**

Het Britse Investor Forum houdt op te bestaan en gaat op in een nieuw ‘Investor & Issuer Forum’. Dit heeft het in 2014 opgerichte Britse samenwerkingsverband van 55 institutionele beleggers op 23 november jl. bekendgemaakt. Het nieuwe forum moet bestuurders van Britse beursgenoteerde ondernemingen en

institutionele beleggers nader tot elkaar brengen om “praktische oplossingen” te ontwikkelen en om de Britse kapitaalmarkt te “revitaliseren”. Het forum moet de effectiviteit van het overleg tussen de Britse beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers vergroten, fricties verminderen en op die manier de concurrentiekracht van de Britse kapitaalmarkt versterken. De financiering voor het nieuwe forum is voor de komende drie jaar in ieder geval gegarandeerd. Daarna zal gekeken worden of het forum op dezelfde wijze kan worden gefinancierd als het Britse Takeover Panel (via een heffing op effectentransacties). De oprichting van een Investor & Issuer Forum is onderdeel van een ‘reset’ van de Britse corporate governance aanpak om de concurrentiekracht van de Britse economie te versterken (zie ook het bericht hierboven). De ‘Capital Markets Industry Taskforce’ publiceerde daartoe op 22 november jl. een hele reeks van voorstellen, uiteenlopend van de inhoud van de Britse corporate governance code, de governance van institutionele beleggers tot de aanbevelingen van de Britse Investment Association over de omvang van aandelen-emissiemachtigingen en over bestuurdersbeloningen.